

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Навчально-науковий інститут філології та журналістики

*Кафедра слов'янської і германської
філології та перекладу*

ОСНОВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

**Інструктивно-методичні матеріали
до обов'язкової освітньої компоненти
для підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 12 від 26 червня 2026р.)*

Рецензенти:

Катерина КЛИМОВА – професор кафедри іноземних мов Поліського національного університету, доктор педагогічних наук, професор;

Людмила СУВОРОВА – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогічних технологій та мовної підготовки Державного університету «Житомирська політехніка»;

Тамара ЛИТНЬОВА – кандидат педагогічних наук, доцент, зав. кафедри іноземних мов і новітніх технологій навчання Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Укладачі:

Тетяна НЕДАШКІВСЬКА – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янської і германської філології та перекладу Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Алла ПРИЙМАК – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри слов'янської і германської філології та перекладу Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Аліна ЛЯСКОВСЬКА – викладач кафедри слов'янської і германської філології та перекладу Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Основи науково-дослідної роботи: інструктивно-методичні матеріали до обов'язкової освітньої компоненти для підготовки здобувачів освіти за освітньою програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Польська мова і зарубіжна література в закладах освіти» зі спеціальності А 4 Середня освіта з предметною спеціальністю А 4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (польська)) / укладачі: Недашківська Т. Є., Приймак А. М., Ляковська А. В. Житомир, 2026. 80 с.

Запропоновані інструктивно-методичні матеріали допомагають здобувачу бакалаврату організувати підготовку до аудиторної роботи за керівництвом викладача, а також систематизувати самостійне опрацювання питань курсу. Інструктивно-методичні матеріали містять основні теоретичні та практичні питання, що формують компетентності для підготовки та написання різних видів наукових робіт дослідника-початківця.

Ці матеріали розроблено для вивчення освітньої компоненти «Основи науково-дослідної роботи» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Польська мова і зарубіжна література в закладах освіти», а також можуть бути використані здобувачами вищої освіти інших спеціалізацій.

У посібнику використаний ілюстративний та текстовий матеріал, згенерований AI DeepSeek і chatGPT та наявний у відкритому доступі в джерелах Інтернет.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
I. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ	
«ОСНОВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ»	7
II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ	8
III. ПРОБЛЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ	
Модуль 1. Організація та методика наукової роботи. Академічна доброчесність і	
запобігання корупції як принципи професійної діяльності.	11
IV. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ	
ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	16
V. ЗАЛІКОВИЙ ПРОЄКТ	52
VI. ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	57
VII. ОЦІНЮВАННЯ	77
VIII. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ЖДУ	78

ПЕРЕДМОВА

Програма вивчення освітньої компоненти “Основи науково-дослідної роботи” для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідає освітньо-професійній програмі *Польська мова і зарубіжна література в закладах освіти*

Предмет – організація та проведення сучасного наукового дослідження.

Міждисциплінарні зв'язки: «Вступ до мовознавства», «Вступ до літературознавства».

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль 1. Організація та методика наукової роботи. Академічна доброчесність і запобігання корупції як принципи професійної діяльності

1. Мета, завдання та результати навчання

1.1. Мета вивчення освітньої компоненти:

формування знань про науку як систему і знаряддя пізнання, засвоєння основ методології наукової роботи, методів та принципів проведення наукового дослідження в лінгвістиці та літературознавстві.

1.2. Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- формування творчого підходу до навчальних дисциплін лінгвістичного та літературознавчого циклів,
- формування навичок науково-дослідної роботи,
- підготовка до участі у роботі наукових гуртків, проблемних груп, а також до написання курсових та дипломних робіт, при виконанні яких навчальна та наукова діяльність студента органічно поєднані.

1.3 Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності

Змістовно освітня компонента спрямована на формування здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в своїй галузі професійної діяльності чи у процесі навчання, що

передбачає застосування певних теорій і методів лінгвістики та літературознавства та характеризується комплексністю умов і вимог до організації навчально-виховного процесу в закладах освіти.

ЗК 7. Здатність встановлювати міжпредметні зв'язки.

ЗК 10. Здатність вести дискусію, аргументувати свою позицію, представляти результати наукової діяльності.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 13. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативність.

ЗК 14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК 11. Здатність здійснювати наукове дослідження. Узагальнювати та оприлюднювати його результати та застосовувати їх під час професійної діяльності.

Програмні результати навчання

ПР 3. Знати філологічні та дидактичні засади навчання польської мови та зарубіжної літератури в закладах середньої освіти.

ПР 4. Знати загальні теоретичні положення, концепції та наукові поняття, категорії філологічних дисциплін.

ПР 9. Уміти працювати з науковими та науково-методичним джерелами, систематизувати й застосовувати інформацію під час здійснення освітньої та наукової діяльності.

ПР 21. Демонструвати готовність навчатися впродовж життя та удосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію.

ПР 23. Уміти обробляти дані з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій

ПР 25. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесності серед здобувачів освіти, та вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

Soft skills:

аналітичне мислення, критичне мислення, зворотний зв'язок.

Освітня компонента «Основи науково-дослідної роботи» викладається на 2-ому курсі, в 3-ому семестрі.

На вивчення освітньої компоненти відводиться 120 годин, 4,0 кредити ECTS.

Форма проведення занять: лекції та практичні заняття.

Форма контролю: залік.

Студент як суб'єкт, який ЗДОБУВАЄ вищу освіту з бакалаврською кваліфікацією, може набути зазначені загальні та спеціальні компетентності та сформувані програмні результати навчання в синтезі hard skills та soft skills, якщо половину часу з чотирьох кредитів інтерактивно працюватиме в аудиторії разом з викладачем і колегами, а половину – самостійно формуватиме та шліфуватиме власні знання, уміння та навички.

Рекомендації для такої роботи представлені в наших інструктивно-методичних матеріалах.

I. Структура освітньої компоненти

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП рівень вищої освіти	Характеристика освітньої компоненти	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова	
	014 Середня освіта 014.02 Середня освіта (Мова і література (польська))		
Модулів – 1	Польська мова і зарубіжна література в закладах освіти	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		2-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,9 самостійної роботи здобувача – 5,3 год.	перший (бакалаврський)	20 год.	- год.
		Практичні / Семінарські	
		24 год.	- год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		76 год.	- год.
		Індивідуальна робота	
		- год.	- год.
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36,6% : 63,4%

II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Модуль 1. Організація та методика наукової роботи. Академічна доброчесність і запобігання корупції як принципи професійної діяльності

Поняття наукового дослідження. Наука як система знань, основні поняття. Закономірності функціонування та розвитку науки. Поняття наукового дослідження, його основні ознаки та характеристики. Особливості структури наукового дослідження, його об'єкт, предмет, мета, завдання, основні форми. Основні види наукових досліджень. Ефективність наукових досліджень. Методологія наукових досліджень, види. Поняття методу та методології. Завдання методології. Різновиди та структурні елементи методології. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології. Загальнонаукові принципи дослідження. Закон України „Про інформацію”. Сутність науково-технічної інформація, її ресурси. Довідково-інформаційні фонди, довідково-пошуковий апарат. Інформаційні ресурси спільного користування, методи обробки науково-технічної інформації. Інформаційний ринок. Завдання національної та міжнародної систем науково-технічної інформації. Основні види інформації, їх джерела інформації та режим доступу до неї. Первинні та вторинні дані. Право власності на інформацію. Інформаційна продукція та послуга. Основні види видань які встановлені державним стандартом. Сучасні інформаційні системи. Проблеми достовірності і захисту інформації.

Практичні засади використання ІІІ в наукових дослідженнях та легітимізація даних ІІІ.

Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження: радикальний емпіризм, верифікація, діагностування, надійність. Експеримент. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту. Інші емпіричні методи дослідження: опитування, опитування-інтерв'ю, анкетні

опитування, бесіда, рейтинг, експертна оцінка, метод колективних експертних оцінок, метод “мозкового штурму”, метод асоціацій та аналогій. Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований, що використовуються у доведенні гіпотези, особливості та відмінності. Теоретичні методи наукового дослідження. Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Послідовність проведення теоретичних досліджень. Особливість теоретичного дослідження. Порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, формалізації, абстрагування та моделювання. Поняття моделі, вимоги, які до неї ставляться, види, особливості побудови. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень. Мета, випадки та вимоги до застосування цих методів при здійсненні наукового дослідження.

Зміст та складові науково-дослідного процесу. Основні стадії науково-дослідного процесу. Схема науково-дослідного процесу. Організаційна, дослідна стадії та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів. Процедура вибору наукової проблеми. Критерії вибору теми. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця у науковій проблемі. Організація науково-дослідного процесу. Організація науково-дослідних робіт. Суть та складові планування наукової діяльності. Програма та плани наукового дослідження. Формулювання теми дослідження. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напрямку дослідження. Мета дослідження. Загальні та конкретні завдання дослідження. Вибір методів дослідження. Етапи роботи, календарний план роботи. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-проспект наукового дослідження. Основи аналітичної обробки результатів моделювання результатів дослідження. Форми відображення результатів наукових досліджень. Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій. Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі

наукові видання. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць. Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали. Види монографій: наукові та практичні. Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові. Винахідницька діяльність: патент на винахід (корисну модель), ліцензія. Усна передача інформації про наукові результати. Доповідь, повідомлення на нарадах, семінарах, симпозіумах, конференціях. Бесіди при особистих зустрічах. Інформаційне забезпечення наукових досліджень Національна система. Оцінки ефективності результатів наукових досліджень Особливості та проблеми оцінки ефективності науково-дослідних робіт та проблеми оцінки ефективності НДР. Фактори, складові та критерії ефективності науково-дослідних робіт: економічної, наукової, технічної, екологічної, соціальної.

Поняття інтелектуальної власності. Поняття академічної доброчесності. Заходи з протидії плагіату в Україні та в світі. Академічна доброчесність і протидія плагіату в ЖДУ. Запобігання корупції як принцип професійної діяльності. Заходи із запобігання корупції та проявів недоброчесності серед здобувачів освіти. Soft skills та їх значення в науковому спілкуванні.

III. ПРОБЛЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Тема 1. *Наука як система знань*

1. Знання як здобуток людства. Наука – система уявлень про реалії та їхній закономірний розвиток.
2. Історія накопичення знань та формування наукових уявлень про дійсність.
3. Поняття про науково-технічні революції та технологічну еволюцію.
4. Наука як сфера людської діяльності.

Ключові поняття: загальні знання, наукові знання, система, закон, закономірність, етапи розвитку науки, науково-технічний прогрес, науково-технічна революція, технологічна еволюція, суспільна роль науки, структурна організація наукової роботи.

*Рекомендована література*¹.

Тема 2. *Сучасна наука та її роль в розвитку суспільства*

1. Наука як виробнича сила сучасного суспільства.
2. Методичні засади визначення рівня розвитку науки.
3. Рівень розвитку та основні напрями наукових досліджень в різних країнах світу.
4. Організація науки в Україні.
5. Управління науково-дослідної роботи в Житомирському державному університеті імені Івана Франка.

¹ Для всіх тем лекцій і практичних занять див. Силабус дисципліни на сторінці освітньої програми «Польська мова і зарубіжна література в закладах освіти».

Ключові поняття: НТП, НТР, диференціація, інтеграція, наукові напрямки, ресурсні показники науки, показники ефективності, рівень розвитку науки, науковий менеджмент, академія наук, науково-дослідний інститут, наукове об'єднання, наукове товариство, система наукової підготовки.

Тема 3. *Методологія й основні види наукових досліджень*

1. Поняття про метод, методику, прийом і методологію досліджень.
2. Загальнонаукові методи досліджень.
3. Спеціальні методи досліджень.
4. Формування методології філологічних досліджень.

Ключові поняття: визначення понять метод, методика, прийом і методологія; аналіз, синтез, індукція, дедукція, система методів, співвідношення між загальнонауковими та спеціальними методами, добір методів конкретного дослідження, специфіка філологічних досліджень.

Тема 4. *Інформаційне забезпечення наукових досліджень*

1. Основні поняття та термінологія в класифікації інформаційного забезпечення.
2. Система сучасної науково-технічної інформації.
3. Типологія джерел інформації та специфіка доступу до неї.
4. Особливості використання інформації з мережі Інтернет та платформ ІІІ.

Ключові поняття: інформація, повідомлення, носій інформації, інформаційні ресурси, інформаційне забезпечення, релевантність, система науково-технічної інформації, довідково-інформаційний фонд, довідково-пошуковий апарат, аналітико-синтетична обробка інформації, види інформації, джерела інформації, використання інформації, режим доступу до інформації.

Тема 5. *Зміст та складові науково-дослідного процесу*

1. Типи та види наукових досліджень.
2. Процес наукового пошуку.
3. Науковий апарат дослідження.
4. Складники наукового дослідження.

Ключові поняття: наукова галузь, класифікація науки, фундаментальне дослідження, теоретичне дослідження, емпіричне дослідження, тема, проблема, гіпотеза, мета, завдання, новизна, значущість, методологія, об'єкт, предмет, план, апробація, висновки.

Тема 6. *Організація науково-дослідного процесу*

1. Організація праці науковця.
2. Програма здійснення наукового дослідження.
3. Етапи роботи.
4. Наукова робота студента.

Ключові поняття: наукова організація праці, системна діяльність, планування часу, планування етапів, формулювання теми,

опрацювання літератури, формування методології, теоретичне обґрунтування, експеримент, анкетування, метамова дослідження, написання тексту, апробація, підготовка висновків.

Тема 7. *Виклад матеріалів дослідження*

1. Академічний текст і метамова наукового дослідження.
2. Види та жанри наукових тестів.
3. Апробація дослідження.
4. Усне представлення дослідження.
5. Методика підготовки та проведення наукової презентації.

Ключові поняття: текст, науковий стиль, метамова, тези, стаття, курсова, робота, кваліфікаційна робота, дисертація, монографія, наукова конференція, усна доповідь, технічні вимоги до оформлення тексту, список літератури, презентація, вимоги до презентації наукового дослідження, шрифт, кольорокорекція, моделювання, синхронізація усного викладу з показом слайдів.

Тема 8. *Академічна доброчесність*

1. Поняття про інтелектуальну власність. Юридичні засади права інтелектуальної власності.
2. Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів та законодавчих правил. Юридичні засади дотримання норм академічної доброчесності.
3. Академічна доброчесність у спілкуванні викладачів і студентів.
4. Освітнє середовище в ЖДУ. Кодекс академічної доброчесності Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Положення про протидію плагіату в Житомирському державному університеті імені Івана Франка.

Ключові поняття: ЗУ «Про освіту», «Про академічну доброчесність», автор, авторство, інтелект, право власності, закон, законодавство, чесність, доброчесність, етичність, відповідальність, довіра, справедливість, повага, фабрикація, самостійність, фальсифікація, плагіат, самоплагіат, посилання на джерело інформації, замовлення текстів, підкуп.

IV. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Тема 1. Наука як система знань

Мета: засвоїти розуміння системності наукового знання, закласти уміння аналізу наукових знань, навчитися розрізняти рівні та форми наукового пізнання, започаткувати формування навичок формулювання гіпотез і добору аргументів.

Опорні поняття: наука, знання, пізнання, теорія, практика, емпірика, науковий факт, гіпотеза, концепція, закон, експеримент, спостереження, анкетування, індукція, дедукція, моделювання, аналіз, синтез, системність, доказовість, об'єктивність, відтворюваність, перевірюваність, функції науки, класифікація наук.

План теоретичного блоку:

1. Наука як соціокультурний феномен.
2. Функції науки.
3. Наукове знання та пізнання.
4. Наукове та ненаукове знання. Критерії науковості.
5. Форми наукового знання.
6. Методи пізнання в науці.

Практична робота

Завдання 1. Дайте визначення науки з трьох позицій:

- філософське,
- практичне,
- спрощене (для учнів).

Завдання 2. Розподіліть елементи за рівнями.

№ пор.	Елемент	Рівень: емпіричний/теоретичний/методологічний
1	експеримент	
2	закон	
3	принцип	
4	гіпотеза	
5	спостереження	

Завдання 3. Складіть таблицю за наданими параметрами для не менше 7 ознак:

Ознака науки – Зміст – Приклад.

Завдання 4. Дайте обґрунтовану оцінку таким висловленням.

- Грім виникає через гнів природи.
- Збільшення температури прискорює хімічні реакції.
- Людям краще вчитися вранці. Не даремно ж так прийнято.

Завдання 5. Розташуйте набір понять як логічний ланцюжок циклу наукового пізнання:

проблема → факт → гіпотеза → експеримент → теорія → застосування
Наведіть приклад для певної галузі за своїм вибором..

Завдання 6. Заповніть таблицю для пояснення сутності функцій науки.

№ пор.	Функція	Приклад
1	прогностична	
2	практична	
3	світоглядна	

Завдання 7. Класифікуйте зазначені науки за напрямками. Наведіть 5 власних прикладів.

№ пор.	Наука	Напрямок
1	біологія	
2	економіка	
3	філологія	
4	фізика	
5	психологія	
6		
7		
8		
9		
10		

Завдання 8. Знайдіть в електронній бібліотеці ЖДУ науковий збірник «Знавці мов» за будь-який рік видання в період 2019–2026. Оберіть одну статтю з нього та визначте:

- тип знання;
- рівень науковості;
- використані методи.

Завдання 9 (високий рівень складності). Дано тему: «Вплив цифрових технологій на навчання». Сформулюйте:

- проблему;
- гіпотезу;
- метод перевірки.

Завдання 10. Зіставте наведені поняття в різних значеннях – як повсякденне та як наукове.

№ пор.	Поняття	Наукове значення	Ненаукове значення
1	джерело		
2	метод		
3	точність		
4	перевірка		

ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ (для претендентів на оцінку рівня А)

Завдання 11. Придумайте псевдонаукове твердження та аргументовано спростуйте його.

Завдання 12. Опишіть, як одна й та сама проблема досліджується:

- у природничих науках,
- у гуманітарних.

Самостійна робота:

- скласти й опрацювати список літератури з теми на основі джерел, запропонованих у силабусі дисципліни, а також дібраних самостійно;
- підготувати презентацію до одного з теоретичних питань теми;
- написати есе (1–2 сторінки): «Чи можна вважати всі знання науковими?».

Тема 2. Методологія й основні види наукових досліджень

Мета: сформувати розуміння методології як системи методів прийомів і методик наукового пошуку, навчитися розрізняти метод, методику, прийом і методологію, знати сутність загальнонаукових методів дослідження, зрозуміти відмінність між загальнонауковими та спеціальними методами, започаткувати формування навичок вибору методів дослідження..

Опорні поняття: методологія, метод, прийом, методика, аналіз, синтез, дедукція, індукція, абстрагування, узагальнення, спостереження, експеримент, вимірювання, порівняння, моделювання, формалізація, ідеалізація, рівні методології, об'єктивність, системність, історизм, детермінізм, вимірюваність, фундаментальні дослідження, прикладні дослідження, етапи наукового дослідження.

План теоретичного блоку:

1. Методологія як вчення про принципи, структуру, методи й організацію наукової діяльності.
2. Рівні методології.
3. Загальнонаукові методи дослідження (аналіз, синтез, дедукція, індукція, абстрагування, узагальнення).
4. Поняття про емпіричні методи.
5. Поняття про теоретичні методи.
6. Принципи наукового дослідження (об'єктивність, системність, історизм, детермінізм, вимірюваність).
7. Види наукових досліджень.
8. Етапи наукового дослідження.

Практична робота

Завдання 1. Знайдіть визначення понять у термінологічних

словниках. Поясніть різницю між ними.

- методологія,
- метод,
- прийом,
- методика.

Завдання 2. Заповніть таблицю.

№ пор.	Рівень методології	Характеристики
1	філософський	
2	загальнонауковий	
3	спеціальнонауковий	
4	технологічний	

Завдання 3. Розподіліть методи за класифікаційними групами:

- експеримент,
- аналіз,
- моделювання,
- спостереження,
- дедукція,
- синтез,
- індукція,
- узагальнення,
- вимірювання,
- порівняння,
- абстрагування.

Завдання 4. До якого виду віднести дослідження (фундаментальне / прикладне / емпіричне або ін.)? Аргументуйте вибір.

1. Проблеми походження мови.
2. Машинний переклад тексту..
3. Опитування студентів.

Завдання 5. Змодельуйте структуру наукової роботи з теми «Вплив дистанційного навчання на успішність бакалаврів» (визначте мету, завдання, гіпотезу, методи).

Завдання 6. Продемонструйте приклади застосування методів спостереження, експерименту та моделювання для дослідження з польської мови / зарубіжної літератури / або ін.

Вимога: міркування з аргументами та прикладами.

Завдання 7. Чи є правильними такі твердження? Доведіть свою думку.

Методологія – це перелік методів наукового дослідження.

Будь-яке спостереження є науковим.

Завдання 8. Запропонуйте приклади емпіричного та теоретичного дослідження за власними уподобаннями.

Завдання 9. Розробіть гіпотезу і доберіть методи для її перевірки (тема за власним вибором).

Завдання 10. Продемонструйте відмінність між фундаментальним та прикладним дослідженням.

Критерій	Фундаментальне	Прикладне
Мета		
Результат		
Застосування		

Самостійна робота:

- скласти й опрацювати список літератури з теми на основі джерел, запропонованих у силабусі дисципліни, а також дібраних самостійно;
- підготувати презентацію до одного з теоретичних питань теми;
- скласти глосарій ключових понять теми.

Тема 3. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Мета: отримати уявлення про інформаційне забезпечення науки як загальну систему та етап конкретної наукової роботи; навчитися працювати з науковими джерелами; навчитися пошуку, відбору, аналізу та оформленню інформації; розвинути інформаційну культуру дослідника.

Опорні поняття: інформація, наукова інформація, види інформації, джерело інформації, науковий журнал, монографія, дисертація, наукова стаття, електронна база даних, бібліотечний каталог, наукометричні системи (Scopus, Web of Science, Orcid, Google Scholar тощо), штучний інтелект, цитата, цитування, посилання, норми оформлення списку літератури, плагіат, академічна доброчесність.

План теоретичного блоку

1. Система інформаційного забезпечення наукових досліджень.
2. Види наукової інформації: первинна (статті, монографії, дисертації); вторинна (реферати, огляди, бібліографії); довідкова (енциклопедії, словники).
3. Основні джерела наукової інформації.
4. Інформаційні ресурси в інформаційних системах.
5. Етапи пошуку наукової інформації.
6. Критерії відбору інформації.

7. Оформлення списку літератури в наукових дослідженнях.
8. Дотримання норм академічної доброчесності в наукових дослідженнях.

Практична робота

Завдання 1. Запропонуйте дефініції для термінологічних понять:

- інформаційне забезпечення,
- наукова інформація,
- первинна інформація,
- вторинна інформація,
- довідкова інформація, інформаційні ресурси.

Завдання 2. Класифікуйте джерела інформації: первинні / вторинні / довідкові.

- стаття в науковому журналі,
- енциклопедія,
- дисертація,
- огляд,
- монографія,
- словник,
- ChatGPT,
- бібліотечний каталог.

Завдання 3. Дайте характеристику 5–8 видів джерел інформації.

№ пор.	Джерело інформації	Основні параметри
1		
2		

3		
4		
5		
6		
7		
8		

Завдання 4. Запропонуйте 5–10 ключових слів, які, на вашу думку, відповідають темі «Цифровізація освіти».

Завдання 5. Знайдіть в електронній бібліотеці ЖДУ науковий збірник «Знавці мов» за будь-який рік видання в період 2019–2026. Оберіть одну статтю з нього та визначте:

- актуальність,
- науковість,
- достовірність.

Завдання 6. Зробіть пошуковий запит з обраної самостійно наукової теми. Проаналізуйте перші 5 запропонованих позицій. Дайте оцінку відповідності результатів вашим очікуванням від запитів різними мовами:

- українською,
- польською,
- англійською.

Вимога: опишіть отримані дані в тексті наукового стилю.

Завдання 7. Визначте не менше 5 електронних ресурсів, зручних та інформативних, на вашу думку, для пошуку наукових джерел інформації.

Вимога: змодельуйте результат у вигляді таблиці.

Завдання 8. Із запропонованого списку виберіть надійні джерела наукової інформації, визначте ненадійні та доведіть свою думку.

1. Наукові записки кафедри слов'янської і германської філології та перекладу : колективна монографія / за ред. Т. Є. Недашківської. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 255 с.
2. Недашківська Т. Є . Посібник для самостійного опрацювання курсу «Теорія, історія і методи лінгвістики». Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 234 с.
3. Корпусна лінгвістика. *Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BD%D0%B0_%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0 (дата звернення: 03.05.2026).
4. Корпусна лінгвістика. *Огляд від III*.
5. Корпусна лінгвістика. *Енциклопедія сучасної України*. URL: <https://esu.com.ua/article-5251>. (дата звернення: 03.05.2026).
6. Nedashkivska T., Bernatska S., Pogorila A., Verbytska L., Diukar K. Semantic Shifts in the 21st Century: English, Polish, and Ukrainian Perspectives. *International Journal on Culture, History, and Religion*. 2025. Vol. 7, iss. SI1. P. 356–371.
7. Недашківська Т. Польська мова в мережі Інтернет: взаємодія вербальних і невербальних засобів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2026. Вип. 95, т. 2. С. 251–256.
8. Недашківська О. А., Недашківська Т. Є., Гунько О. М. Лінгвокогнітивне моделювання професійної картини світу судового експерта. *Криміналістичний вісник*. 2025. № 1 (43). С. 59–73.
9. Карлова О. Лінгвістичні задачі, або змія побачила ягуара. URL: <http://www.math.lviv.ua/ntsh/files/Karlova2018.pdf>. (дата звернення: 03.05.2026).

10.Булич Д. В., Недашківська Т. Є. Фемінітиви в польській та українській мовах: труднощі перекладу. Technologies and Strategies for the Implementation of Scientific Achievements : Collection of Scientific Papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IX International Scientific and Theoretical Conference, February 27 2026. Stockholm : International Center of Scientific Research, 2026. С. 172–176.

Завдання 9. Поясніть сутність названої помилки (за наявності в науковому тексті):

- використання неперевічених джерел,
- відсутність посилань.

Вимога: аргументовані міркування.

Завдання 10. Повторіть правила цитування різними способами. Оформіть 5–10 цитат для симуляційного наукового тексту за вимогами академічної доброчесності.

Вимога: в письмовій формі.

Завдання 11. Наведіть 5–10 прикладів бібліографічних описів наукових статей (з бібліотечних джерел).

Завдання 12. Визначте місце в класифікації та схарактеризуйте інформаційні ресурси:

- електронна бібліотека,
- репозитарій,
- база даних.

Вимога: оформити в структурованому вигляді – таблиця, діаграма тощо.

Завдання 13. Зіставте джерела інформації з погляду зручності у використанні для формування списку літератури для наукової теми:

- Google Scholar,
- бібліотечний каталог,
- ChatGPT.

Завдання 14. Ситуація: дослідник використовує Wikipedia як єдине джерело для обґрунтування власної думки. Проаналізуйте та дайте оцінку такому випадку.

Завдання 15. Сплануйте поетапно пошук інформаційних джерел для курсової роботи (симуляційної), що буде вашим заліковим проєктом.

Завдання 16. Знайдіть в електронній бібліотеці ЖДУ науковий збірник «Знавці мов» за будь-який рік видання в період 2019–2026. Згрупуйте джерела з одного обраного випуску за темами.

Завдання 17. Ви створили текст для **Завдання 10**. Визначте, чи є в цьому тексті некоректне використання чужого матеріалу (плагіат). Обґрунтуйте.

Завдання 18. Зробіть короткий огляд (5–7 речень) за 2–3 самостійно вибраними джерелами.

Завдання 19. Обґрунтуйте свою думку стосовно того, що Wikipedia вважають псевдонауковим джерелом інформації.

Завдання 20. Створіть зручний для себе алгоритм пошуку наукової інформації.

Самостійна робота:

- скласти й опрацювати список літератури з теми на основі джерел, запропонованих у силабусі дисципліни, а також дібраних самостійно;
- підготувати презентацію до одного з теоретичних питань теми;
- підготувати список із 20 наукових джерел до власної теми дослідження з правильним оформленням.

Тема 4. Реферування як вид опрацювання наукової літератури

Мета: засвоїти відомості про реферування як вид аналітичної роботи з науковими джерелами, зрозуміти сутність реферата як результату реферування, засвоїти методи реферування, започаткувати відпрацювання навички аналітико-синтетичної переробки наукової інформації, навчитися створювати реферативні тести.

Опорні поняття: реферування, реферат, анотація, компресія текст, перефразування, ключова ідея, інформативний реферат, індикативний реферат, оглядовий реферат, аналітичний реферат.

План теоретичного блоку

1. Реферування як процес викладу змісту наукового джерела.
2. Мета реферування: швидке ознайомлення зі змістом джерела. виділення ключових ідей, систематизація інформації, підготовка до наукової роботи.
3. Різновиди рефератів.
4. Вимоги до реферата.
5. Етапи процесу реферування.
6. Структура реферата.
7. Методи аналітико-синтетичної переробки інформації: компресія тексту, узагальнення, перефразування.
8. Типові помилки в рефератах: копіювання тексту (плагіат), надмірна деталізація, втрата логіки, перекручення змісту.

Практична робота

Завдання 1. Поясніть, як ви розумієте різницю між реферуванням і рефератом. Запропонуйте дефініції цих понять.

Завдання 2. Якому різновиду реферату відповідає кожна з таких ознак?

- Короткий опис статті.
- Аналіз кількох джерел.
- Стислий виклад змісту.
-

Завдання 3. Знайдіть в одній з пошукових систем реферат.

Проаналізуйте його та визначте складники.

Завдання 4. Визначте типи рефератів до текстів.

Текст 1².

Сучасна лінгвістика характеризується посиленою увагою до функціонування мови в реальних комунікативних умовах. Особливе значення набуває дослідження дискурсу як складного мовного явища, що поєднує текст, контекст і комунікативну ситуацію. У центрі уваги дослідників перебувають питання взаємодії мовних засобів і соціокультурних чинників. Вивчення дискурсу дозволяє глибше зрозуміти механізми породження і сприйняття мовлення.

Приклад реферату

У тексті розглядається сучасний стан лінгвістики, зокрема зростання інтересу до вивчення дискурсу. Підкреслюється, що дискурс охоплює текст, контекст і комунікативну ситуацію. Автор акцентує увагу на взаємодії мовних і соціокультурних чинників. Зазначається, що дослідження дискурсу сприяє розумінню процесів мовлення.

Текст 2.

Художній текст є складною системою, у якій кожен елемент виконує певну функцію. Особливу роль відіграють мовні засоби, що формують образність і

² Тексти та приклади рефератів згенеровані ШІ.

емоційний вплив твору. Аналіз художнього тексту передбачає врахування авторського стилю, жанрових особливостей і культурного контексту.

Приклад реферату

Текст присвячено аналізу художнього тексту як системи. Підкреслюється роль мовних засобів у створенні образності. Зазначається необхідність урахування стилю, жанру та контексту.

Текст 3.

Лексико-семантична система мови постійно змінюється під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. До внутрішніх належать розвиток значень слів і словотвірні процеси, до зовнішніх — соціальні зміни, технологічний розвиток і міжкультурні контакти. Унаслідок цього виникають нові слова та змінюється семантика вже існуючих одиниць.

Приклад реферату

У тексті розглядається динаміка лексико-семантичної системи мови. Визначено внутрішні та зовнішні чинники змін. Зазначено, що розвиток мови пов'язаний із появою нових слів і трансформацією значень.

Текст 4.

Реферування є важливим етапом опрацювання наукової інформації. Воно дозволяє швидко засвоїти основний зміст тексту та виділити ключові ідеї. Ефективне реферування передбачає вміння аналізувати текст, узагальнювати інформацію та логічно її структурувати.

Приклад реферату

Текст характеризує реферування як важливий етап роботи з науковою інформацією. Окреслюються його основні функції та навички, необхідні для його здійснення.

Текст 5.

У сучасній філології спостерігається інтеграція різних підходів до аналізу тексту. Поєднання лінгвістичних, культурологічних і когнітивних методів дозволяє отримати більш повне уявлення про мовні явища. Це сприяє розвитку міждисциплінарних досліджень і розширенню наукових перспектив.

Приклад реферату

У тексті висвітлюється тенденція інтеграції підходів у сучасній філології. Автор підкреслює значення міждисциплінарності для глибшого аналізу тексту. Зазначається, що поєднання різних методів розширює наукові можливості дослідження.

Завдання 5. Напишіть короткий реферат (7–10 речень) до тексту:

Булич Д. В., Недашківська Т. Є. Використання дитячої польської літератури у навчанні фонетики дорослих українців. *Modernization of Science and its Influence on Global Processes : Collection of Scientific Papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IX International Scientific and Theoretical Conference, February 20 2026*. Bern : International Center of Scientific Research, 2026. С. 184-188. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/46789/1/1.pdf>.

Завдання 6. Порівняйте основні характеристики реферата й анотації.

Завдання 7. Перетворіть текст на стислий (компресія).

Батарея методів побудована в такий спосіб, що в центрі метод вільного асоціативного експерименту зі стимулами сфери державного управління, економічної, рекламної та суспільно-політичної. Отриманий в результаті експерименту матеріал опрацьований за допомогою асоціативного методу, що дозволяє реконструювати асоціативні поля стимулів, зіставного методу для порівняння полів зі сформованим та відсутнім асоціативним значенням, компонентного аналізу для отримання матеріалу зіставлення лексичного й асоціативного значень, когнітивний метод для виділення компонентів асоціативних полів і відтворення фрагментів картини світу, елементів статистичної методики для встановлення коефіцієнтів повторюваності реакцій і пропорцій елементів асоціативних полів та фрагментів картини світу. Безумовно, для текстового оформлення досліджень використаний описовий метод, а для логіки викладу методи індукції, аналізу, синтезу. Унаочнити результатів роботи

дозволив метод моделювання, застосований індивідуально, що дозволило представити різні моделі [Недашківська Т. Методи сучасних філологічних досліджень. Збірник тез доповідей наукової конференції викладачів та молодих науковців Житомирського державного університету імені Івана Франка з нагоди Днів науки, 16-17 трав. Житомир : Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, 2024. С. 100-101.].

Завдання 8. Складіть алгоритм реферування.

Самостійна робота:

- скласти й опрацювати список літератури з теми на основі джерел, запропонованих у силабусі дисципліни, а також дібраних самостійно;
- підготувати презентацію до одного з теоретичних питань теми;
- підготувати реферат до наукової статті (за власним вибором) з проблем польської мови / зарубіжної літератури / методики навчання мови або літератури.

Тема 5. Складання списку використаних джерел для наукової роботи

Мета: формувати навички правильного оформлення списку використаних джерел, ознайомитися з бібліографічними стандартами, навчитися працювати з різними типами джерел, формувати академічну культуру цитування.

Опорні поняття:

Список використаних джерел, бібліографічний опис, цитування, посилання, академічна доброчесність, плагіат, бібліографічний стандарт, наукове джерело, електронний ресурс, наукометричні стилі.

План теоретичного блоку

1. Список використаних джерел як впорядкований перелік джерел посилання в науковій роботі.

2. Призначення списку використаних джерел: підтвердження достовірності дослідження, демонстрація рівня опрацювання теми, дотримання норм академічної доброчесності.
3. Стандарти оформлення списку використаних джерел (ДСТУ 8302:2015, APA style, MLA style, Chicago style).
4. Бібліографічний опис різних видів інформаційних джерел (книга, стаття, електронний ресурс, дисертація, нормативний документ). Структура бібліографічного запису.
5. Поширені способи розміщення позицій в списку використаних джерел (алфавітний, за порядком згадування, тематичний).
6. Правила цитування (точність передачі тексту, зазначення джерела, уникнення плагіату).
7. Поширені помилки при оформленні списку літератури (відсутність обов'язкових елементів, неправильний порядок, змішування стандартів, некоректні посилання).

Практична робота

Завдання 1. Поясніть різницю між поняттями:

- бібліографічний опис,
- список джерел.

Завдання 2. Запропонуйте дефініцію виду джерела наукової інформації:

- монографія,
- стаття,
- сайт,
- дисертація.

Завдання 3. Визначте елементи описів наукових джерел у списку:

Монографія

ДСТУ:

Іваненко І. І. Стилїстика сучасної української мови : монографія. Київ : Наукова думка, 2021. 320 с.

АРА:

Ivanenko, I. I. (2021). Stylistyka suchasnoi ukrainskoi movy. Kyiv: Naukova dumka.

Наукова стаття

ДСТУ:

Петренко О. В. Лексико-семантичні особливості художнього тексту. Мовознавство. 2022. № 3. С. 45–52.

АРА:

Petrenko, O. V. (2022). Leksyko-semantychni osoblyvosti khudozhnoho tekstu. Movoznavstvo, (3), 45–52.

Розділ у монографії

ДСТУ:

Ковальчук Н. М. Дискурс сучасної літератури. У: Сучасні проблеми філології / за ред. Л. С. Шевченко. Львів : ЛНУ, 2020. С. 112–130.

АРА:

Kovalchuk, N. M. (2020). Dyskurs suchasnoi literatury. In L. S. Shevchenko (Ed.), Suchasni problemy filolohii (pp. 112–130). Lviv: LNU.

Дисертація

ДСТУ:

Мельник Т. С. Метафорика поетичного мовлення ХХ століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2019. 210 с.

АРА:

Melnyk, T. S. (2019). Metaforyka poetychnoho movlennia XX stolittia (PhD dissertation). Kyiv.

Завдання 4. Оформіть запис у списку використаних джерел за ДСТУ:

- книгу українською мовою,
- книгу польською мовою.

Завдання 5. Оформіть запис у списку використаних джерел за ДСТУ:

- статтю з наукового журналу українською мовою,
- статтю з наукового журналу польською мовою.

Завдання 6. Оформіть запис у списку використаних джерел за ДСТУ:

- веб-ресурс українською мовою,
- веб-ресурс англійською мовою.

Завдання 7. Доберіть і розташуйте за алфавітом 15 джерел.

Завдання 8. Знайдіть відмінності між нормами бібліографічного опису в ДСТУ та АРА.

Завдання 9. Перетворіть записи із завдань 4 та 5 з ДСТУ в АРА.

Завдання 10. Оформіть список із 5 джерел різних типів за ДСТУ та АРА.

Завдання 11. Оформіть посилання в тексті (удаваному) на джерела із завдання 3.

Завдання 12. Складіть список джерел до теми «Використання навчальних інтернет-ресурсів для вивчення польської мови» (8–10 позицій).

Завдання 13. Ситуація: здобувач вищої освіти не зробив посилань і не включив кілька джерел, які використовував у курсовій роботі, до списку. Якими будуть наслідки? Обґрунтуйте.

Завдання 14. Проаналізуйте вимоги до списку використаних джерел в «Положенні про курсову роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка» (https://zu.edu.ua/offic/pro_kursovnu.pdf).

Самостійна робота:

- скласти й опрацювати список літератури з теми на основі джерел, запропонованих у силабусі дисципліни, а також дібраних самостійно;
- підготувати презентацію до одного з теоретичних питань теми;
- скласти список використаних джерел з 15 позицій з літературою українською, польською й англійською мовами.

Тема 6. Зміст та складові науково-дослідного процесу

Мета: отримати уявлення про науково-дослідний процес, ознайомитися зі складниками наукового дослідження, навчитися розрізняти елементи наукової роботи та формулювати їх, розвивати навички аналітичної та дослідницької роботи.

Опорні поняття: наукове дослідження, науково-дослідний процес, актуальність, проблема, об'єкт дослідження, предмет дослідження, мета дослідження, завдання дослідження, гіпотеза, методи дослідження, апробація, етапи дослідження, результат дослідження, наукова новизна.

План теоретичного блоку

1. Поняття про науково-дослідний процес.
2. Основні складники дослідження.
3. Поняття про постановку наукової проблеми.
4. Об'єкт і предмет дослідження.
5. Мета та завдання дослідження.
6. Гіпотеза розвідки.
7. Методи дослідження.

8. Етапи науково-дослідного процесу: вибір актуальної теми, аналіз літератури, постановка проблеми, формулювання мети і завдань, висунення гіпотези, вибір методів, проведення дослідження, аналіз результатів, формулювання висновків, апробація дослідження.
9. Типові помилки в науковому дослідженні (нечітке формулювання мети, плутанина між об'єктом і предметом, невідповідність завдань меті, відсутність логіки дослідження тощо).

Практична робота

Завдання 1. Запропонуйте визначення понять та поясніть, як ви розумієте різницю між ними:

- об'єкт дослідження,
- предмет дослідження.

Завдання 2. Тема: «Мова повідомлень в соціальній мережі (за вашим вибором)». Визначте, що в такому дослідженні є об'єктом, а що предметом.

Завдання 3. Наведіть приклади складників наукового дослідження з курсової роботи (за вашим вибором).

№ пор.	Елемент	Приклад
1	мета	
2	завдання	
3	предмет	
4	об'єкт	
5	актуальність	

Завдання 4. Дайте формулювання мети та трьох завдань до теми «Вплив читання на мовлення учнів і студентів».

Завдання 5. Чому, на вашу думку, висловлення «Мета – дослідити проблему...» та «Завдання – вивчити тему...» містять помилки?

Завдання 6. Побудуйте ланцюг етапів дослідження з їх переліку:

- висунення гіпотези,
- формулювання мети і завдань,,
- вибір теми,
- аналіз літератури,
- проведення дослідження,
- постановка проблеми,
- вибір методів,
- формулювання висновків,
- аналіз результатів.

Завдання 7. Проаналізуйте вимоги до структури дослідження в «Положенні про курсову роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка» (https://zu.edu.ua/offic/pro_kursovuv.pdf).

Завдання 8. Знайдіть мінімум 3 відмінності між метою та завданнями дослідження. Доведіть свою думку.

Вимога: оформіть як текст у науковому стилі (150–200 слів).

Завдання 9. Запропонуйте формулювання актуальності теми «Вплив читання на мовлення учнів і студентів» (один абзац).

Завдання 10. Продумайте та запропонуйте формулювання симуляційної курсової роботи з польської мови або зарубіжної літератури для свого залікового проєкту.

Самостійна робота:

- скласти й опрацювати список літератури з теми на основі джерел, запропонованих у силабусі дисципліни, а також дібраних самостійно;
- підготувати презентацію до одного з теоретичних питань теми;
- продумати структуру свого залікового проєкту.

Тема 7. Презентація матеріалів дослідження

Мета: формувати навички викладу результатів наукового дослідження, навчитися структурувати матеріал для усної та візуальної презентації, розвинути комунікативні та риторичні компетентності, сформувати вміння працювати з презентаційними інструментами.

Опорні поняття: аудиторія для викладу матеріалів дослідження, доповідь з теми роботи, аргументація міркувань, структура доповіді, структура виступу, тези доповіді, таймінг представлення матеріалів дослідження, презентація, візуалізація сутності дослідження в доповіді, слайд-презентація, поєднання вербальної та невербальної комунікації, зворотний зв'язок.

План теоретичного блоку

1. Презентація наукового дослідження як комплексна форма викладу результатів роботи.
2. Складники презентації: усна доповідь, візуальна презентація.

3. Структура наукової презентації: вступ (тема, актуальність), мета і завдання, основна частина (хід дослідження та результати), висновки, відповіді на запитання.
4. Параметри презентації: чіткість, логічність, лаконічність, структурована наочність, таймінг.
5. Методика створення слайдів для наукової презентації.
6. Вимоги до усної презентації: чітка дикція, контакт із аудиторією, впевненість, використання пауз.
7. Поширені помилки в презентації наукового дослідження.

Практична робота

Завдання 1. Запропонуйте дефініції понять:

- виклад матеріалів дослідження,
- наукова доповідь,
- слайд-презентація.

Завдання 2. Розташуйте елементи викладу матеріалів дослідження в правильному порядку.

Завдання 3. Дайте оцінку окремим слайдам наукової презентації³:

- що позитивно,
- що варто скоригувати.

³ Слайди взято з презентацій автора цих інструктивно-методичних матеріалів та його студентів.

Використання ігор та вікторин у навчанні фразеології

Настільні ігри

Активне запам'ятовування через ігровий процес.

Вікторини

Перевірка знань у вигляді змагання з командою.

Креативні завдання

Складання історій з використанням різних фразеологізмів.

Прабібліотеки на стародавньому сході та в державах південної Азії

Перші бібліотеки виникли в Дворіччі.

Найвідоміша з них бібліотека при палаці асирійського царя Ашшурбаніпала в місті Ніневія (VII ст. до н. е.). Її заснування відбулося за наказом правителя, що вирізнявся великою зацікавленістю до текстів та знання загалом. Попередники Ашшурбаніпала мали невеликі палацові бібліотеки, але жоден з них не мав такої пристрасної до колекціонування текстів. Отож Ашшурбаніпал відряджав численних писарів у різні регіони своєї держави, аби ті виготовляли копії всіх текстів, на які вони натраплять. Окрім того він замовляв з усіх великих храмових архівів копії текстів, які потім пересилалися йому в Ніневію. Часом, під час військових походів, Ашшурбаніпалу вдавалося захопити цілі клинописні бібліотеки, які він також dopravляв у свій палац.

Типологічна класифікація мов. Типологічна концепція І.І. Мещанінова

Підготувала
студентка групи 14Мд-Фпол
Єфименко Олександра

Структуралізм — це інтелектуальний рух у гуманітарних науках і суспільних науках в середині 20 століття, розкриває моделі, що лежать в основі культурного і соціального явища.

Пізніше ця течія поширилася і в інших сферах, поширивши методи лінгво-семіотичного аналізу. Крім того, загальна тенденція всього 20-го століття було прагнення до аналізу й критики мови, а не критики і аналізу свідомості.

Своїм головним напрямком у науці він обрав сходознавство.

Для цього пройшов трирічний курс навчання в Лазаревському інституті східних мов у Москві та славистичні студії тамтешнього університету. В інституті не могли не звернути увагу на його неабиякі здібності і захоплення орієнталістикою, надавши Кримському дворічну стипендію для поїздки до Сирії та Лівану, а після повернення запропонувавши вести курс східних мов та перекладів з них.

З 1901 року він очолює в Лазаревському інституті кафедру сходознавства і отримує звання професора з арабської літератури та історії мусульманського Сходу, здійснює переклад Корану з коментарем до нього.

ЗАВДАННЯ

- вивчити стан розробленості проблем формування, фіксації та дослідження vgc в сучасній лінгвістиці;
- на основі аналізу особливостей організації та проведення вільного асоціативного експерименту визначити ефективну форму дослідження слів економічної сфери використання;
- сформувати коло інформантів (з урахуванням їх віку, статі, роду занять), удосконалити методику проведення вільного асоціативного експерименту, організувати та провести експеримент;

Розбіжності між вербальною і невербальною комунікацією

4. Невербальну мову люди, як правило, засвоюють самі спостереженням, копіюванням, наслідуванням.

4. Розмовляти дітей вчать спеціально, родина і суспільство приділяють цьому досить багато сил і часу.

Завдання 4. Виправте недоліки в текстах слайдів (якщо такі є).

ПРОВІДНОЮ ДУМКОЮ КОНЦЕПЦІЇ

- **Є її теоретико-методологічною основою є антропологічний підхід до мови, за якого вивчення мови має здійснюватися в тісному зв'язку зі свідомістю і мисленням людини, її культурою та духовним життям.**

Деякі вчені навіть вважають, що до типології можна віднести будь-яку констатацію подібностей і відмінностей. А Дж. Еліс до неї відносить ще й теорію перекладу, діалектологію, запозичення та ін., які, маючи тісний зв'язок із лінгвістичною типологією, є об'єктом дослідження й інших наукових дисциплін [Ellis J. E. 1966].

Вузьке тлумачення типології обмежується характеристикою будови певних мов чи окремої мови і навіть окремих її рівнів. Прикладом такого розуміння типології є формулювання назв праць:

- Лекомцева М. И. «Типология структур слога в славянских языках». — М., 1968;

- Раевский М. В. «К вопросу о типологии консонантных систем современных германских языков» // Структурно-типологическое описание современных германских языков. — М., 1966.

Існує ще тлумачення типології як «принципу організації мовного матеріалу», який уможлиблює формування списку типологічних рис якоїсь мови і таким чином визначає її місце в типологічній класифікації. Наприклад, назва статті Охотіна Н. В. «К типологичес-кой характеристике языка суахили».

Американський структуралізм (дескриптивізм)

- На відміну від Празького лінгвістичного осередку і глосематики американський структуралізм не є прямим продовженням запропонованих Соссюром теоретичних положень.
- Американський структуралізм, або дескриптивізм (від англ. descriptive «описовий»), — мовознавчий напрям, для якого характерний формальний підхід до вивчення мовних фактів (сполучуваність одиниць, їх місце в мовленні стосовно інших одиниць тощо).
- Виник у 30-ті роки ХХ ст. і розвивався до 50-х років. Між ним і європейськими школами структуралізму існують відмінності, що зумовлено специфікою суспільно-історичних, філософських і мовних умов розвитку мовознавчої науки в США: поширенням філософій неопозитивізму, прагматизму та біхевіоризму, актуальністю проблем, пов'язаних із вивченням туземних мов американських індіанців і різнорідних етнічних груп іммігрантів.

Одна за одною з'являються фундаментальні сходознавчі праці Кримського: «Мусульманство і його майбутнє», «Історія арабів і арабської літератури», «Хафіз і його пісні», «Історія Персії, її літератури і дервішської філософії», «Історія Турції», «Тюрки, їх мови і література», «Нізамі і його сучасники», «Лекції з історії мусульманських мов» та цілий ряд інших творів, які склали солідну бібліотеку з орієнталістики, що можна було порівняти з обсягами досліджень і видань у цій сфері вчених цілого інституту. У відомій Енциклопедії Брокгауза і Єфрона майже всі статті з історії і літератури Сходу належать Агатангелу Кримському. Він навіть перекладає казки «1000 і одна ніч».

Членованість тексту. Властивість тексту бути комунікативно членованою одиницею свідчить про гармонійність його природи. Розрізняють членування тексту за кількома ознаками: змістове і технічне, концептуальне і методичне, глибинне і поверхове, об'єктивне і суб'єктивне та композиційне формально виражене. Відповідно до цих ознак розрізняють кілька видів членування. Змістове і технічне членування знаходить вираження у поліграфічному оформленні від заголовка до глави, розділу, параграфа та абзацу; концептуальне — відповідає певним концептам (ідеям, ментальним праобразам, темам, судженням і поняттям); методичне — підпорядковується певній прикладній освітній меті; глибинне — відповідає задуму, ідеї і сутності намірів, етапам досягнення мети; поверхове — може бути зовнішнім відображенням глибинного, але через якісь формально видимі ознаки (наприклад, паузи);

о б'є к т и в н е і суб'єктивне — найпомітніше в художніх текстах, де може діяти кілька ліній текстових модальностей, авторських задумів, рецепцій і рефлексій; композиційне формально виражене членування — суттєво залежить від стилю, підстилю, жанру тексту, його змістової інформації, а також прагматичної настанови творця тексту. Розмір частин тексту визначають з урахуванням можливостей читача сприймати інформацію.

Загальнонаукові методи дослідження, також, як і інші методи пізнання, класифікуються за ступеню загальності в сфері дії. Вони отримали широкий розвиток і використання в ХХ ст. Загальнонаукові методи виступають в якості проміжної методології між філософією і фундаментальними теоретико-методологічними положеннями спеціальних наук. До загальних відносяться такі поняття як (інформація, модель, структура, функція, система, елемент, імовірність, оптимальність).

Часткові методи дослідження. Кожна скільки-небудь розвинена наука, має свій особливий предмет і свої теоретичні принципи, використовує свої особливі методи, які витікають із того чи іншого розуміння суті об'єкта.

Часткові методи дослідження — це сукупність методів, принципів і прийомів дослідження, що використовуються в тій або іншій науці (механіка, фізика, хімія, геологія, біологія, соціальні науки).

Дисциплінарні методи наукового дослідження, тобто системи предметів, принципів, що використовуються в тій або іншій дисципліні, що входить в будь-яку галузь науки або тої, яка виникла на стику наук.

Кожна фундаментальна наука представляє собою комплекс дисциплін, які мають свій специфічний предмет і свої методи дослідження.

Методи міждисциплінарного дослідження — це сукупність ряду синтетичних, інтегративних способів, що виникли як результат поєднання елементів різних рівнів методології, націлених головним чином на стики наукових дисциплін. Ці методи широко використовуються в комплексних наукових програмах.

Завдання 5. Складіть план презентації (8–10 слайдів) до теми дослідження та відповідні макети слайдів.

Завдання 6. Слайди перевантажені текстом. Перетворіть тест на структуровану візуалізацію:

- схему,
- таблицю.

Давні єгиптяни називали бібліотеки «Аптеками для душі», «Притулками мудрості», «Будинками папірусу» або «Будинками життя». Будувалися вони зазвичай при палацах і храмах.

Найвідоміша з них **Александрійська бібліотека** – найбільша бібліотека періоду еллінізму, що діяла при Александрійському мусейоні в Єгипті. Започаткована, як вважається, Птолемеєм II на початку III століття до н. е. Вона займала декілька будівель і зростала за підтримки єгипетських царів династії Птолемеїв, на піку свого розвитку маючи 400 тис. книг. У ній зберігалися грецькомовні твори: як оригінальні, так і перекладені. Конкуренцію їй складала хіба що Пергамська.

Александрійська бібліотека заснована за єгипетської династії Птолемеїв (323–30 роки до н. е.) і процвітала під покровительством її царів до 145 року до н. е. Легенда стверджує, що ідея створення бібліотеки належала Александру Македонському, але ймовірніше її запропонував Птолемей I Сотер (правив у 323–282 роки до н. е.). Її будівництво припало на правління Птолемея II Філадельфа (282–246 роки до н. е.), який також придбав перші книги для неї. Книги розміщувалися біля храму муз, мусейона, в декількох будівлях.

За Птолемея III Евергета колекція бібліотеки зросла завдяки копіюванню книг, які доставлялися в порт Александрії. Птолемей V і Птолемей VI зробили її головною бібліотекою стародавнього світу.

Незважаючи на розбіжність у трактуванні типології, в усіх її інтерпретаціях спільним є порівняльне вивчення структурних і функціональних властивостей мов. Це дає змогу виявити структурну спільність певних сукупностей мов і на цій основі створити їх типологічну класифікацію, а також вивчити специфіку мов на тлі тих спільних рис, що властиві певній групі мов або всім мовам. Кожна мова має риси, які властиві всім мовам світу, певній групі мов, а також риси, властиві тільки цій мові, тобто універсальні, типологічні й індивідуальні. Специфіка кожної мови полягає не лише в її індивідуальних рисах, а й у тому, як заломлюються в ній спільні з іншими мовами чи характерні для всіх мов риси. Отже, метою типологічних досліджень є:

- ідентифікувати і класифікувати відповідно до спільних і відмінних ознак досліджувані явища;
- визначити ізоморфні та аломорфні ознаки в зіставляваних мовах;
- встановити на основі ізоморфних рис типові мовні структури і типи мов;
- представити на основі отриманих даних реальну наукову класифікацію мов світу [Korunets 1995: 7—8].
- З урахуванням різних розумінь типології сформульовано її визначення.

В основі граматичної системи, за Паніні, лежить установлення первинних елементів, поділ слова на спільну частину словоформ — основу (prakṛti) та змінну частину — закінчення (pratyaya).

Слова утворюються із кореня за допомогою афіксів: імена від дієслів використовують первинні суфікси, імена від імен — вторинні. При цьому відбуваються певні чергування.

Існувало також близько 30 способів словоскладання.

Між коренем та закінченням дієслівні основи мають ще інфікс (vikarāṇas), який визначає дієвідміну.

Як і інші давньоіндійські граматисти, Паніні наводить довгі списки коренів (1993 корені) з указівкою їхнього значення.

Основною рисою граматики Паніні та окреслених у ній правил є їхній породжувальний характер.

Завдання 7. підготуйте вступ до доповіді (5–6 речень).

Завдання 8. Умовна ситуація: студент хвилюється перед та під час виступу. Запропонуйте «рецепт» виходу з такої ситуації.

Завдання 9. Поясніть, чому це неприпустимо для слайду презентації:

- багато тексту,
- дрібний шрифт,
- відсутність висновків.

Завдання 10. Підготуйте 5–7 моделей слайдів, які б ви запропонували для презентації наукового дослідження.

Самостійна робота:

- скласти й опрацювати список літератури з теми на основі джерел, запропонованих у силабусі дисципліни, а також дібраних самостійно;
- підготувати презентацію до одного з теоретичних питань теми;
- підготувати повну презентацію (10–12 слайдів) до власного залікового проєкту.

V. ЗАЛІКОВИЙ ПРОЄКТ

Симуляція захисту курсової роботи

Алгоритм виконання

1. Самостійно обрати тему симуляційної курсової роботи з польської мови або зарубіжної літератури.
2. Оформити титул курсової роботи за вимогами «Положення про курсову роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка» (https://zu.edu.ua/offic/pro_kursovuv.pdf).
3. Продумати структуру курсової роботи.
4. Скласти план.
5. Укласти й оформити список використаних джерел різних видів (не менше 20 позицій).
6. Написати вступ відповідно до вимог «Положення про курсову роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка» (https://zu.edu.ua/offic/pro_kursovuv.pdf).
7. Змодельовати висновки⁴.
8. Створити модель презентації (див. нижче методичні рекомендації).
9. Роздрукувати титул, план, список використаних джерел і слайди презентації та здати викладачу.
10. Симуляційний захист відбувається під час заліку.

⁴ Розділи курсової роботи писати НЕ треба, оскільки це повноцінна курсова робота, а симуляція її.

Методичні рекомендації до створення презентації наукового дослідження⁵

1. Шаблон презентації (10–12 слайдів)

Слайд 1 – Титульний

- за вимогами «Положення про курсову роботу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка» (https://zu.edu.ua/offic/pro_kursovuv.pdf).

Слайд 2 – Актуальність

- чому тема важлива,
- коротке обґрунтування (2–3 тези).

Слайд 3 – Мета і завдання

- мета (чітко формулювання в одному реченні),
- 3–5 завдань (у вигляді списку).

Слайд 4 - Об'єкт і предмет

- об'єкт дослідження,
- предмет дослідження.

Слайд 5 – Методи дослідження

- 3–4 методи,
- коротке пояснення.

Слайд 6⁶ – Теоретична база

- ключові поняття,
- короткі визначення / підходи.

Слайд 7–9 – Основні результати

- ключові положення,
- таблиці / схеми / приклади,
- мінімум тексту.

⁵ Укладені з використанням порад ІІІ.

⁶ Слайди 6–10 не заповнювати за умовами залікового проєкту.

Слайд 10 – Висновки

- 3–5 узагальнених результатів,
- відповідність меті та виконаним завданням.

Слайд 11 – Практичне значення

- де та як можна застосувати результати.

Слайд 12 – Дякую за увагу

2. Правила оформлення слайдів:

- один слайд = одна ідея;
- 6–7 рядків;
- 6–8 слів у рядку;
- як правило, на кожному слайді заголовок;
- на одному слайді максимум два види шрифтів (один в заголовку, другий в тексті), великий розмір (не менше 24 pt);
- контрастний до кольору шрифтів, але не яскравий фон;
- структурований в наочних моделях текст (мінімум тексту – максимум змісту);
- макети слайдів без зайвих зображень розважального характеру – візуальна лаконічність.

3. Критерії оцінювання представлення залікового проєкту

Загальна шкала: 100 балів

Зміст і науковість (максимум 30 балів)

Рівень	Характеристика
26–30	Повністю розкрито тему, логічність, науковість
20–25	Загалом правильно, незначні недоліки

10–19	Часткове розкриття
0–9	Поверхневий зміст

Структура презентації (максимум 15 балів)

Рівень	Характеристика
13–15	Чітка логіка, наявні всі елементи
10–12	Незначні порушення
5–9	Часткова структурізація
0–4	Відсутня логіка

Якість слайдів (максимум 15 балів)

Рівень	Характеристика
13–15	Чітко візуалізовані, без перевантаження
10–12	Несуттєві помилки
5–9	Перевантажені
0–4	Нечитабельні

Усний виступ (максимум 20 балів)

Рівень	Характеристика
17–20	Впевнено, чітко, без читання
13–16	Дрібні недоліки
7–12	Часткове читання
0–6	Погане володіння темою

Дотримання таймінгу (максимум 10 балів)

Рівень	Характеристика
9–10	Точний таймінг
6–8	Невелике перевищення часу (1–2 хв.)
3–5	Значне відхилення (понад 2 хв.)
0–2	Понад 10 хв.

Відповіді на запитання (максимум 10 балів)

Рівень	Характеристика
9–10	Повні, аргументовані
6–8	Частково правильні
3–5	Невпевнені
0–2	Відсутні

VI. ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ТА ОТРИМАННЯ ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Тип А (1–50) – одна правильна відповідь

Тип Б (51–70) – дві або більше правильних
відповідей

Тип В (71–80) – встановлення відповідності

Тип Г (81–90) – визначення правильної послідовності

Тип Д (91–210) – доповнити речення

ЧАСТИНА А. ОДНА ПРАВИЛЬНА ВІДПОВІДЬ

1. Що є головною метою науково-дослідної роботи?

- А) Отримання нового знання
- Б) Систематизація фактів
- С) Підготовка реферату
- Д) Оформлення звіту

2. Який метод ґрунтується на цілеспрямованому сприйнятті явищ без
втручання?

- А) Експеримент
- Б) Спостереження
- С) Моделювання
- Д) Аналіз

3. Гіпотеза – це:

- А) доведений факт
- Б) припущення, що потребує перевірки
- С) результат експерименту
- Д) план дослідження

4. Який розділ курсової роботи є обов'язковим?

- А) Подяки
- Б) Вступ
- С) Життєпис автора
- Д) Анотація до кожного параграфа

5. Що таке наукова новизна?

- A) використання сучасних комп'ютерів
- B) отримані вперше результати
- C) велика кількість цитат
- D) переказ чужих ідей

6. Який стиль мови використовується в наукових роботах?

- A) Художній
- B) Розмовний
- C) Науковий
- D) Публіцистичний

7. Що таке об'єкт дослідження?

- A) частина предмета
- B) явище, на яке спрямоване дослідження
- C) гіпотеза
- D) список літератури

8. Аспірант готує:

- A) диплом бакалавра
- B) дисертацію кандидата наук
- C) докторську дисертацію
- D) курсову роботу

9. Яке твердження правильне для рецензованого журналу?

- A) статті не перевіряються експертами
- B) статті проходять сліпе рецензування
- C) публікується будь-хто за гроші
- D) немає вимог до оформлення

10. У чому суть методу аналізу?

- A) розділення цілого на частини
- B) поєднання частин у ціле
- C) створення аналогів
- D) спостереження в природних умовах

11. Імпакт-фактор – це показник:

- A) цитованості наукового журналу
- B) кількості сторінок статті
- C) віку автора
- D) швидкості друку

12. Який з варіантів є прикладом наукового стилю?

- A) «Було дуже цікаво спостерігати...»
- B) «Результати експерименту засвідчили статистично значущу різницю»
- C) «Всі знають, що температура впливає»
- D) «Я думаю, гіпотеза підтвердилась»

13. Вибірка – це:

- A) уся сукупність об'єктів
- B) частина генеральної сукупності, що досліджується
- C) спосіб оформлення таблиць
- D) метод статистики

14. Нульова гіпотеза (H_0) означає:

- A) вона завжди доведена
- B) відсутність статистично значущого зв'язку/ефекту
- C) це альтернатива робочій гіпотезі
- D) не використовується в науці

15. Scopus та Web of Science – це:

- A) операційні системи
- B) наукометричні бази даних
- C) антивірусні програми
- D) текстові процесори

16. Апробація результатів – це:

- A) публікація монографії
- B) оприлюднення на конференціях, семінарах
- C) оформлення списку літератури
- D) редагування тексту

17. Який елемент не входить до структури курсової?

- A) Вступ
- B) Акт впровадження
- C) Основна частина
- D) Список використаних джерел

18. Диплом бакалавра зазвичай має обсяг:

- A) 10–15 стор.
- B) 30–60 стор.
- C) 150–200 стор.
- D) 1–2 стор.

19. Науковий керівник магістерської роботи, як правило, має бути:

- A) студентом
- B) доктором або кандидатом наук
- C) представником бізнесу
- D) бібліотекарем

20. У якому розділі описуються методи дослідження?

- A) У вступі (частково)
- B) У висновках
- C) У додатках
- D) На титульному аркуші

21. Фальсифікація даних – це:

- A) правильна обробка результатів
- B) навмисне спотворення або вигадкування даних
- C) використання чужих цитат
- D) перевірка статистики

22. Ліцензія Creative Commons Attribution (CC BY) дозволяє:

- A) забороняє будь-яке поширення
- B) вільне поширення з обов'язковим зазначенням автора
- C) комерційне використання без зазначення автора
- D) тільки особисте читання

23. Наукова новизна обґрунтовується в:

- A) списку літератури
- B) вступі
- C) додатках
- D) титулі

24. Генеральна сукупність – це:

- A) усі об'єкти дослідження, що мають певні ознаки
- B) один учасник дослідження
- C) обраний метод статистики
- D) програма обробки даних

25. Репрезентативність вибірки означає:

- A) невеликий обсяг
- B) відповідність структурі генеральної сукупності
- C) використання таблиць
- D) високу вартість

26. Контент-аналіз застосовують для:

- A) вивчення фізичних процесів
- B) кількісного аналізу текстових даних
- C) проведення лабораторного експерименту
- D) побудови математичних моделей

27. Емпіричне дослідження – це:

- A) засноване на спостереженні або експерименті
- B) виключно теоретичне
- C) оформлення списку літератури
- D) написання рецензії

28. Мета дослідження – це:

- A) перелік літератури
- B) кінцевий результат, якого прагне досягти дослідник
- C) метод збору даних
- D) назва розділу

29. Завдання дослідження – це:

- A) кроки для досягнення мети
- B) гіпотеза
- C) план захисту
- D) оформлення посилань

30. Індекс Хірша (h-індекс) враховує:

- A) лише кількість публікацій
- B) лише кількість цитувань
- C) кількість цитувань і публікацій разом
- D) вік дослідника

31. Що таке DOI?

- A) цифровий ідентифікатор об'єкта
- B) назва журналу
- C) прізвище автора
- D) номер університету

32. Який стандарт бібліографічного опису є чинним в Україні (для більшості робіт)?

- A) ДСТУ 8302:2015
- B) ГОСТ 7.1-2003
- C) MLA
- D) Chicago

33. Плагіат – це:

- A) використання чужих ідей без посилання
- B) посилання на авторитетне джерело
- C) колаборація з іншими дослідниками
- D) перевірка тексту редактором

34. Самоплагіат – це:

- A) цитування власних робіт без посилання
- B) публікація того ж тексту в різних виданнях без дозволу
- C) написання нового тексту

D) рецензування власної роботи

35. Що таке препринт?

A) опублікована стаття в журналі

B) версія статті до рецензування

C) анотація конференції

D) список літератури

36. ORCID – це:

A) наукова база даних

B) унікальний ідентифікатор автора

C) антивірусна програма

D) стиль оформлення

37. Який тип вибірки є найбільш репрезентативним?

A) зручна вибірка

B) випадкова (рандомізована)

C) вибірка за квотами

D) вибірка «снігова грудка»

38. Валідність – це:

A) стабільність результатів

B) відповідність методу тому, що він має вимірювати

C) кількість запитань

D) вартість інструменту

39. Надійність (реліабільність) – це:

A) стабільність результатів при повторних вимірюваннях

B) відповідність теорії

C) оригінальність

D) довжина тексту

40. Що таке метааналіз?

A) опис одного випадку

B) статистичне об'єднання результатів багатьох досліджень

C) аналіз метафор у тексті

D) експеримент без контрольної групи

41. Рандомізація – це:

A) випадковий розподіл учасників по групах

B) нечесний метод

C) вид інтерв'ю

D) аналіз документів

42. Який документ визначає етичні принципи досліджень за участі людей?

A) Гельсінська декларація

B) Конституція України

C) Податковий кодекс

D) Правила дорожнього руху

43. Що таке інформована згода в дослідженні?

A) усне прохання взяти участь

B) плата учасникам

C) добровільна письмова згода після роз'яснення

D) мовчазна згода

44. Який рівень вимірювання дозволяє обчислювати середнє арифметичне?

A) номінативний

B) порядковий

C) інтервальний

D) для будь-якого

45. Шкала відношень має:

A) абсолютний нуль

B) тільки категорії

C) лише порядок

D) не має нуля

46. Що таке р-значення?

A) ймовірність помилково відхилити нульову гіпотезу

B) гарантія правильності

C) розмір вибірки

D) кількість змінних

47. Який критерій використовують для порівняння середніх двох груп?

A) t-критерій Стюдента

B) χ^2 (хі-квадрат)

C) кореляція Пірсона

D) медіана

48. Коефіцієнт кореляції Пірсона вимірює:

A) різницю між групами

B) лінійний зв'язок між змінними

C) частоту категорій

D) дисперсію

49. Хибнопозитивний результат (помилка I роду) – це:

A) відхилення вірної нульової гіпотези

B) прийняття хибної нульової гіпотези

C) правильне рішення

D) систематична помилка

50. Статистична потужність – це ймовірність:

A) відхилити хибну нульову гіпотезу

B) прийняти вірну нульову гіпотезу

C) помилки I роду

D) помилки II роду

ЧАСТИНА Б. ВИБЕРІТЬ УСІ ПРАВИЛЬНІ ВІДПОВІДІ (2–5)

51. Які методи належать до емпіричних?

A) Експеримент

B) Спостереження

C) Аналіз

D) Вимірювання

E) Формалізація

52. Які ознаки притаманні науковій статті?

- A) обов'язкова анотація та ключові слова
- B) використання посилань
- C) великий обсяг (>100 стор.)
- D) опис методів та результатів
- E) висновки

53. Що вважається порушенням академічної доброчесності?

- A) самоплагіат
- B) неправильне оформлення посилання (навмисне)
- C) фабрикація даних
- D) колаборація з іншими дослідниками
- E) використання чужих ідей без цитування

54. Які розділи / елементи входять до ВСТУПу роботи?

- A) Актуальність
- B) Об'єкт і предмет
- C) Мета і завдання
- D) Повний текст експерименту
- E) Методи дослідження (стисло)

55. Які характеристики наукового тексту?

- A) Логічність
- B) Образність
- C) Точність
- D) Відступи від теми
- E) Об'єктивність

56. Що належить до первинних наукових документів?

- A) Монографія
- B) Стаття з новими результатами
- C) Реферативний журнал
- D) Дисертація
- E) Бібліографічний покажчик

57. До вторинних документів належать:

A) Реферат

B) Анотація

C) Огляд

D) Патент

E) Звіт про НДР

58. Функції списку літератури:

A) підтвердження доброчесності

B) пошук використаних праць

C) заміна основного тексту

D) орієнтація в темі

E) частина вступу

59. Які елементи НЕ слід вказувати в анотації?

A) головні результати

B) суб'єктивну оцінку «стаття дуже цікава»

C) перелік усіх сторінок

D) методи дослідження стисло

E) особисті дані керівника

60. Які методи збору даних належать до опитувальних?

A) Інтерв'ю

B) Анкетування

C) Експеримент

D) Фокус-група

E) Моделювання

61. Які бібліографічні стандарти використовують в Україні?

A) ДСТУ 8302:2015

B) ГОСТ 7.1-2003 (частково)

C) АРА

D) Машинопис

E) ISO 690

62. Які види вибірок належать до ймовірнісних?

- A) проста випадкова
- B) систематична
- C) зручна
- D) стратифікована
- E) квотна (не ймовірнісна)

63. Вимоги до фахового видання в Україні:

- A) наявність ISSN
- B) подвійне сліпе рецензування
- C) публікація будь-яких текстів без перевірки
- D) регулярна періодичність
- E) відкритий доступ (не обов'язково)

64. Переваги відкритого доступу (Open Access):

- A) безкоштовне читання для всіх
- B) вища цитованість (часто)
- C) відсутність рецензування
- D) швидке поширення
- E) гарантія високого імпакт-фактора

65. Що таке «хижацькі журнали» (predatory journals)?

- A) мають фальшиве рецензування
- B) вимагають непомірні платежі без якісних послуг
- C) індексуються в Scopus
- D) обманюють авторів
- E) завжди мають високий імпакт-фактор

66. Які змінні можна виміряти номінативною шкалою?

- A) стать
- B) національність
- C) температура тіла
- D) колір очей
- E) вік

67. Елементи бібліографічного опису книги за ДСТУ:

- A) автор(и)
- B) назва
- C) місто та видавництво
- D) рік
- E) вартість екземпляра

68. Що зберігає депозитарій відкритих даних?

- A) первинні дані досліджень
- B) код обробки даних
- C) конфіденційну інформацію учасників
- D) анкети з персональними даними (без шифрування)
- E) метадані

69. Критерії, за якими оцінюється дослідницький проєкт грантодавцем:

- A) наукова якість
- B) потенційний вплив
- C) колір волосся заявника
- D) бюджетна обґрунтованість
- E) чіткість методології

70. Які риси притаманні псевдонауці?

- A) неспростованість тверджень
- B) використання наукоподібної термінології
- C) відмова від рецензування
- D) опора на докази
- E) визнання науковою спільнотою

ЧАСТИНА В. ВСТАНОВЛЕННЯ ВІДПОВІДНОСТІ

71.

1. Дедукція
2. Індукція
3. Аналогія

4. Моделювання

- A) Від часткового до загального
- B) Від загального до часткового
- C) Перенесення властивостей за подібністю
- D) Створення спрощеного замінильника об'єкта

72.

- 1. Монографія
- 2. Дисертація
- 3. Препринт
- 4. Тези

- A) Попередня версія до рецензування
- B) Глибоке дослідження однієї теми
- C) Короткий виклад доповіді
- D) Кваліфікаційна робота для ступеня

73.

- 1. Актуальність
- 2. Мета
- 3. Завдання
- 4. Практичне значення

- A) Як застосувати результати
- B) Головний бажаний результат
- C) Чому це важливо зараз
- D) Конкретні кроки

74.

1. Номінативна
2. Порядкова
3. Інтервальна
4. Відношень

- A) Статъ
- B) Температура (°C)
- C) Вік (роки)
- D) Рівень освіти

75.

1. Scopus
2. Web of Science
3. Google Scholar
4. PubMed

- A) Мультидисциплінарна (Elsevier)
- B) Медико-біологічна
- C) Універсальна безкоштовна
- D) Мультидисциплінарна (Clarivate)

76.

1. Прямий плагіат
2. Мозаїчний плагіат
3. Самоплагіат
4. Перефразування без посилання

- A) Використання власних робіт без посилання
- B) Дослівне копіювання без лапок
- C) Заміна слів, збереження структури
- D) Поєднання фрагментів чужого тексту зі своїми

77.

- 1. Рандомізоване контрольоване дослідження (РКД)
- 2. Когортне
- 3. Випадок-контроль
- 4. Серія випадків

- A) Найвищий рівень доказовості
- B) Перспективне спостереження
- C) Ретроспективне порівняння
- D) Низький рівень доказовості

78.

- 1. ISBN
- 2. ISSN
- 3. DOI
- 4. ORCID

- A) Для книги
- B) Для журналу
- C) Для цифрового об'єкта (статті)
- D) Для автора

79. Установіть послідовність

1. Вступ
2. Огляд літератури
3. Методи
4. Результати
5. Обговорення

80.

1. Грант
2. Стипендія
3. Премія
4. Конкурс проєктів

- А) Фінансування дослідження на конкурсній основі
- В) Щомісячна виплата на навчання
- С) Винагорода за вже виконану роботу
- Д) Процедура відбору заявок

ЧАСТИНА Г. ВИЗНАЧЕННЯ ПОСЛІДОВНОСТІ

81. Розташуйте етапи дослідження в часовому порядку:

- () Аналіз даних
- () Збір даних
- () Звіт
- () Постановка проблеми
- () Формулювання гіпотези

82. Порядок написання статті (IMRAD – як робота автора):

- () Виклад основного матеріалу

- ☐ Методи
- ☐ Назва та анотація
- ☐ Висновки
- ☐ Вступ

83. Послідовність захисту курсової роботи:

- ☐ Відповіді на запитання
- ☐ Доповідь студента
- ☐ Оголошення оцінки
- ☐ Рецензування (слово рецензента)

84. Проходження статті через журнал:

- ☐ Оцінка редактором
- ☐ Подання
- ☐ Рецензування
- ☐ Доробка
- ☐ Публікація / відмова

85. Робота з літературою:

- ☐ Критичний аналіз
- ☐ Пошук
- ☐ Складання списку
- ☐ Відбір
- ☐ Читання / конспектування

86. Порядок розділів кваліфікаційної роботи:

- ☐ Вступ
- ☐ Висновки
- ☐ Список літератури
- ☐ Основний текст

☐ Додатки

87. Бібліографічний опис книги (за ДСТУ – послідовність елементів):

☐ Рік

☐ Місто

☐ Автор

☐ Назва

☐ Видавництво

88. Грантова заявка (основні кроки):

☐ Написання пропозиції

☐ Пошук конкурсу

☐ Рішення

☐ Подання

☐ Рецензування

89. Статистичний аналіз:

☐ Описова статистика

☐ Перевірка нормальності

☐ H_0 та H_1

☐ Вибір критерію

☐ Інтерпретація p

90. Висновки (послідовність написання):

☐ Узагальнення за завданнями

☐ Співставлення з метою

☐ Подальші напрями

☐ Новизна коротко

ЧАСТИНА Д. ДОПОВНИТИ РЕЧЕННЯ (ОДНИМ СЛОВОМ УКРАЇНСЬКОЮ)

91. Короткий опис змісту без критики – _____
92. Розгорнутий виклад з аналізом – _____ (
93. Ні дослідник, ні учасники не знають розподілу по групах – _____
94. Міжнародний номер книги – _____
95. Для журналів – _____
96. Унікальний код автора в науці – _____ (ORCID)
97. h-індекс інакше – _____
98. Птах, що збирає – назва бази даних – _____
99. Плагіат власних робіт – _____
100. Навмисне вигадкування даних – _____
101. Повторення експерименту – _____
102. Версія статті до рецензування – _____
103. Кількісне об'єднання результатів кількох досліджень – _____
104. Модель, де публікація безкоштовна для читача, автор сплачує – _____
105. Перевірка тексту на унікальність – _____
106. Невелике пробне дослідження – _____
107. Чи вимірює метод те, що має вимірювати – _____
108. Стабільність при повторенні – _____
109. Стендова доповідь – _____
110. Помилка включення чужого тексту з незначними замінами – _____
111. Організація, що реєструє DOI – _____
112. Відповідність вибірки генеральній сукупності – _____
113. Відбір учасників навмання – _____
114. Документ, що регулює етику досліджень на людях – _____
115. Письмова згода учасника після інформування – _____
116. Ймовірність помилково відхилити H_0 – _____
117. Синонім «реліабільність» – _____
118. База даних від Clarivate Analytics – _____
119. Право на використання об'єкта ІВ – _____
120. Наукова дисципліна про розвиток науки – _____

VII. ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
Відмінно	Зараховано	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
Добре		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
Задовільно		64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
		60-63	E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
Незадовільно	Не зараховано	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

Підсумкова оцінка з вивчених модулів навчальної дисципліни (ПОМ) розраховується:

№ модулю	M %n (відсоткове значення модулю освітньої компоненти)
Модуль 1	M%₁ = 100
Сума	100

ЗАЛІК

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є залік то залікова оцінка (ЗО) з освітньої компоненти дорівнює підсумковій оцінці з вивчених модулів (ПОМ).

$$ЗО = ПОМ$$

VIII. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ЗВО

Політика щодо академічної доброчесності

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності <https://zu.edu.ua/academic-integrity.html> та визначається системою вимог, які викладач ставить до здобувача у вивченні освітньої компоненти (правила поведінки на заняттях, користування засобами електронного зв'язку, тощо). Не допускається академічний та будь-який інший плагіат, фальсифікації, фабрикації, списування; забороняється використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань (в тому числі засобами електронного зв'язку); при використанні інтернет ресурсів та інших джерел інформації необхідно вказати джерело, використане під час виконання.

Політика щодо відвідування

Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку університету https://zu.edu.ua/offic/pravyly_vn_rozporiyadku.pdf та відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом <https://dekanat.zu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=999>, дотримуватися етичних норм поведінки. Присутність на занятті є обов'язковим компонентом оцінювання.

Забезпечення студентоцентрованого підходу та створення можливостей для навчання здобувачів вищої освіти, які не можуть відвідувати заняття з поважних причин, зокрема реалізується через «Положення про навчання студентів за індивідуальним графіком у Житомирському державному університеті імені Івана Франка». Індивідуальний графік навчання передбачає можливість вибіркового відвідування здобувачем аудиторних занять (лекційних, практичних, лабораторних, семінарських) і самостійного опрацювання матеріалу відповідних навчальних дисциплін.

Політика щодо перескладання

Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, то відпрацювання здійснюється у встановлені викладачем терміни. Відповідно до положення «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» (нова редакція) https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf кожне лабораторне,

семінарське та практичне заняття оцінюється. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані здобувачем вищої освіти у встановлені викладачем терміни.

Політика щодо дедлайнів

Викладач встановлює конкретні терміни виконання завдань. Здобувач вищої освіти, який з поважних причин (внаслідок тимчасової непрацездатності, підтвердженої довідкою закладу охорони здоров'я, або який був звільнений від занять наказом Ректора Університету) пропустив навчальні заняття зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість не більше ніж за місяць з моменту виходу на навчальні заняття (дня припинення поважної причини). Здобувач вищої освіти, який без поважних причин не відвідав навчальні заняття або отримав оцінку нижчу 60 балів, необхідно відпрацювати академічну заборгованість до проведення модульної контрольної роботи.

До підсумкової модульної контрольної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які отримали поточні оцінки на усіх передбачуваних робочою навчальною програмою аудиторних навчальних заняттях. До завершення відповідного модуля здобувачам вищої освіти дозволяється перескладати окремі елементи модуля (завдання) з метою отримання вищих поточних оцінок під час консультацій із навчальної дисципліни, які проводяться впродовж семестру.

Політика щодо апеляцій

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про апеляцію результатів контрольних заходів у Житомирському державному університеті імені Івана Франка» https://zu.edu.ua/offic/pro_apelyacij.pdf.

Політика щодо конфліктних ситуацій

Спілкування учасників освітнього процесу (викладачі, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємодопомоги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного наукового знання. Вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення запобігання та протидії булінгу» <https://zu.edu.ua/offic/pol-buling.pdf>.

